

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15026753	IES A Pontepedriña	Santiago de Compostela	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Debuxo artístico II	2º Bac.	4	116

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	12
4.2. Materiais e recursos didácticos	12
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	12
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	13
6. Medidas de atención á diversidade	14
7.1. Concreción dos elementos transversais	14
7.2. Actividades complementarias	15
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	15
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	17
9. Outros apartados	17

1. Introducción

O debuxo é unha linguaxe universal que supón unha actividade intelectual en tanto que é un medio de análise e de coñecemento. É a primeira ligazón de unión entre a idea e a súa representación gráfica, o que propicia que sexa a orixe de múltiples actividades creadoras e que resulte imprescindible no desenvolvemento de todas as demais artes, xa que é un paso previo na resolución de proxectos e propostas artísticas. Isto fai que os tipos de debuxo e os seus ámbitos de aplicación sexan extensos e variados, con áreas de coñecemento moi distintas e con necesidades formais e técnicas igualmente diversas.

Tendo en conta todos estes aspectos, a materia de Debuxo Artístico presenta unha serie de obxectivos que buscan asegurar a adquisición das destrezas e técnicas necesarias, incluídas as dixitais, para a súa aplicación en diferentes proxectos e ámbitos, descubriendo o debuxo como linguaxe gráfica intelectual e desenvolvendo no alumnado a facultade dunha observación activa. Así mesmo, búscase promover unha sensibilidade estética cara ás obras propias e cara ás dos demais, descubriendo o debuxo como medio independente de expresión persoal.

Neste segundo curso profundizarase en cada un dos bloques nos que xa se traballou no primeiro curso, tendo en conta que o alumnado que cursa a materia non cursa un bacharelato de artes. Os dez alumnos e alumnas que forman o grupo cursan bacharelato científico ou de ciencias sociais e humanidades, aínda que a elixen voluntariamente a materia, hai alumnado con máis e menos predisposición cara os aspectos procedimentais da mesma.

Aínda que neste curso si haberá proba da materia na ABAU, é probable que ningún destes alumnos e alumnas a realice, ao non ser unha materia da súa opción.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Comprender o debuxo como forma de coñecemento, comunicación e expresión, comparando o uso que se fai del en manifestacións culturais e artísticas de diferentes épocas, lugares e ámbitos disciplinares e valorando a diversidade de significados que orixina para apreciar a importancia da diversidade cultural e a relevancia da conservación e da promoción do patrimonio.	1					1-3		1-2
OBX2 - Analizar con actitude crítica e reflexiva, utilizando a terminoloxía específica adecuada, producións plásticas de distintas épocas e estilos artísticos, recoñecendo a linguaxe, as técnicas e os procedementos, a función significativa e a expresividade do debuxo presentes nelas, para desenvolver a conciencia visual e o criterio estético e ampliar as posibilidades de gozar da arte.	1	2-3				1-3		1-2
OBX3 - Analizar, interpretar e representar a realidade, utilizando os recursos elementais e a sintaxe do debuxo, para ofrecer unha visión propia desa realidade, potenciar a sensibilidade e favorecer o desenvolvemento persoal e artístico.					11-12	1-2		31

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Experimentar con diferentes materiais, técnicas e soportes, incluído o propio corpo, e analizar a importancia deste nas propostas artísticas contemporáneas para descubrir o xesto do debuxo e a apropiación do espazo como medios de autoexpresión e aceptación persoal.					50	1-3		1-31-32
OBX5 - Utilizar a práctica do debuxo como medio de expresión de ideas, opinións, sentimentos e emocións, investigando os referentes culturais das novas creacións como parte inherente a estas, para ampliar o repertorio artístico e enriquecer as producións propias.						1-3		1-2-31
OBX6 - Realizar producións gráficas expresivas e creativas valorando a importancia dos elementos da linguaxe gráfica e a súa organización na definición dun estilo persoal, para progresar na execución técnica e nas calidades comunicativas e expresivas das producións propias.					11-50			32-41-42
OBX7 - Experimentar coas técnicas propias do debuxo identificando as ferramentas, medios e soportes necesarios e analizando o seu posible impacto ambiental, para integralas de forma creativa e responsable na realización de producións gráficas.			1	2	50	1-4	1	41-42
OBX8 - Adaptar os coñecementos e as destrezas adquiridas desenvolvendo a retentiva e a memoria visual para responder con creatividade e eficacia a novos desafíos de representación gráfica.					11-50	1		41-42
OBX9 - Crear proxectos gráficos colaborativos contribuíndo de forma creativa á súa planificación e realización e adaptando o deseño e o proceso ás características propias dun ámbito disciplinar, para descubrir posibilidades de desenvolvemento académico e profesional e apreciar o enriquecemento que supoñen as propostas compartidas.			2-3		31-40		1-3	41-42

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Concepto e historia do debuxo	Da representación obxectiva á subxectiva e da figuración á abstracción. Debuxo na arte dos séculos XIX e XX: o debuxo e o deseño na Bauhaus, debuxo e arte en Galicia, o Laboratorio de Formas. O debuxo na arte contemporánea.	10	12	X	X	X
2	A expresión gráfica e os seus recursos elementais	Estratexias para incrementar a memoria visual e a retentiva no debuxo. Transformación das formas. A textura. As principais técnicas gráfico-plásticas no debuxo: tradicionais, alternativas e dixitais.	25	29	X	X	X
3	Debuxo e espazo	O debuxo e a tridimensionalidade. Aplicación da perspectiva cónica ao debuxo artístico. Encadramento e debuxo do natural. Relación coa fotografía. Espazos interiores, exteriores, urbanos e naturais. Xeometría e natureza.	15	17		X	X
4	A figura humana	Representación do ser humano ao longo da historia. Canon e proporción. Os estereotipos de beleza en diferentes épocas. Nocións básicas de anatomía artística. Apuntamento do natural e do escorzo. O retrato. Faccións e expresións. O corpo humano como soporte e como instrumento de expresión artística.	25	29	X	X	
5	A luz, o claroscuro e a cor	O sombreado. Escalas tonais. Usos da cor no debuxo. Cor local, tonal e ambiental. Dimensións da cor e as súas aplicacións prácticas. Perspectiva atmosférica. Arte óptica e xeométrica.	15	17	X	X	X
6	Proxectos gráficos colaborativos	Fases dos proxectos gráficos. Distribución das tarefas. Estratexias de selección de técnicas, ferramentas, medios e soportes do debuxo adecuados a distintas disciplinas. Estratexias de avaliación das fases e os resultados de proxectos gráficos. O erro como oportunidade de mellora e de aprendizaxe.	10	12			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Concepto e historia do debuxo	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Identificar a presenza do debuxo en diferentes manifestacións culturais e artísticas establecendo con criterio propio relacións entre elas e valorándoo como ferramenta de expresión.	Identificar a presenza do debuxo en distintas manifestacións culturais e artísticas, establecendo relacións entre elas, de xeito razonado.	TI	100
CA1.2 - Explicar as múltiples funcións do debuxo a través da análise autónoma do seu uso en producións de distintos ámbitos disciplinares.	Explicar as funcións do debuxo en obras de distintas disciplinas: pintura, ilustración, deseño gráfico, deseño de moda, arquitectura...		
CA1.3 - Defender a importancia da liberdade de expresión para a pluralidade cultural e artística a través dun discurso razoado, argumentado de forma activa, comprometida e respectuosa e analizando os usos do debuxo en diversas manifestacións artísticas.	Levar a cabo reflexións fundamentadas e respectuosas sobre a presenza do debuxo en distintas manifestacións culturais e artísticas.		
CA1.4 - Analizar a linguaxe, as técnicas e procedementos, a función e a expresividade do debuxo en diferentes producións plásticas, incluídas as contemporáneas, utilizando a terminoloxía específica máis adecuada e identificando con actitude aberta as intencionalidades das súas mensaxes.	Expresar, empregando terminoloxía axeitada, a evolución da linguaxe, técnicas e procedementos do debuxo ao longo da historia e identificar a intencionalidade das mensaxes.		
CA1.5 - Explicar de forma razoada a elección do debuxo como ferramenta de expresión e transmisión de significados en distintas manifestacións culturais e artísticas.	Explicar como se transmiten mensaxes a través do debuxo en distintas manifestacións culturais e artísticas		
CA1.6 - Describir os referentes artísticos presentes en obras contemporáneas explicando a influencia que exercen e as relacións que establecen entre elas e recoñecendo a importancia da herdanza cultural.	Identificar e describir os referentes dunha obra proposta e describir as relacións entre eles dun xeito razoado.		
CA1.7 - Expresar de forma autónoma ideas, opinións, sentimentos e emocións propios na práctica artística, tomando como punto de partida a exploración da contorna e obras artísticas de interese persoal.	Realizar unha obra propia a partir de referentes artísticos alleos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O debuxo na arte dos séculos XIX e XX. Obras máis representativas de diferentes creadores e creadoras. - Da representación obxectiva á subxectiva. Do figurativo á abstracción. - A Bauhaus e o deseño. - O debuxo como expresión artística contemporánea. Debuxar no espazo. - Debuxo e artes plásticas en Galicia nos séculos XIX e XX. O Laboratorio de Formas.

UD	Título da UD	Duración
2	A expresión gráfica e os seus recursos elementais	29

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Analizar, interpretar e representar a realidade a partir de obras gráficas que exploren as posibilidades expresivas de formas e texturas, experimentando con elas e empregando con corrección e destreza os recursos do debuxo.	Levar a cabo debuxos que supoñan unha análise, interpretación e representación da realidade, experimentando coas posibilidades expresivas da forma e a textura.	TI	100
CA2.2 - Usar o debuxo como medio de autoexpresión experimentando con diferentes materiais, técnicas e soportes, integrándoos nas producións plásticas propias e incorporando as posibilidades que ofrece o corpo humano como recurso.	Lograr expresarse na representación do corpo humano, a través da experimentación cos materiais, técnicas e recursos.		
CA2.3 - Expresar a través do debuxo unha visión propia da realidade ou do mundo interior cun trazo e un xesto persoais usando os elementos da linguaxe gráfica, as súas formas, signos, posibilidades expresivas e efectos visuais.	Empregar unha linguaxe gráfica propia e expresiva.		
CA2.4 - Expor solucións alternativas na representación da realidade con diferentes niveis de iconicidade experimentando coas formas e as súas transformacións, mostrando un pensamento diverxente, utilizando adecuadamente as ferramentas, medios e soportes seleccionados, analizando o seu posible impacto ambiental e buscando activamente un resultado final axustado ás intencións expresivas propias.	Traballar con distintos niveis de iconicidade para unha mesma representación gráfica e ser capaz de levar a cabo propostas creativas, expresivas, sostibles e resoltas con corrección.		
CA2.5 - Empregar creativamente as tecnoloxías dixitais en producións gráficas integrándoas no proceso creativo e expresivo propio.	Integrar as tecnoloxías dixitais en obras propias de xeito coherente.		
CA2.6 - Interpretar graficamente a realidade observada, abstraendo a información recibida e desenvolvendo a capacidade de análise e observación, a retentiva e a memoria visual.	Realizar debuxos que interpreten a realidade observada a través da abstracción, de xeito que se desenvolva a retentiva e a memoria visual.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A retentiva e a memoria visual. - As formas e a súa transformación: a forma entendida como unha estrutura de elementos e relacións. Espazos negativos e positivos das formas. - Textura visual e táctil. - Técnicas gráfico-plásticas, tradicionais, alternativas e dixitais.

UD	Título da UD	Duración
3	Debuxo e espazo	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Recrear graficamente a realidade tridimensional no plano mediante o debuxo do natural, bosquejos ou esbozos, partindo tanto da observación detallada dos espazos circundantes coma da propia imaxinación.	Realizar bosquejos do natural nos que se represente correctamente a realidade tridimensional.	TI	100
CA3.2 - Recrear graficamente o espazo tridimensional, en producións artísticas bidimensionais ou tridimensionais, utilizando diversos materiais, técnicas e soportes e experimentando de forma aberta co efecto perspectiva de profundidade.	Realizar debuxos experimentais nos que se represente correctamente a realidade tridimensional.		
CA3.3 - Representar graficamente as formas, a súa xeometría, as súas posibles combinacións e os espazos negativos e positivos presentes en contornas urbanas ou naturais, a partir un estudo destes intencionado e selectivo.	Recoñecer e representar as formas xeométricas da contorna natural ou urbana.		
CA3.4 - Expresar a través do debuxo unha visión propia da realidade ou do mundo interior cun trazo e un xesto persoais usando os elementos da linguaxe gráfica, as súas formas, signos, posibilidades expresivas e efectos visuais.	Lograr expresar unha visión propia da realidade a través das posibilidades expresivas e efectos visuais da linguaxe do debuxo, empregando trazos persoais.		
CA3.5 - Expor solucións alternativas á representación da realidade para partir da análise das relacións entre xeometría e natureza, en diferentes niveis de iconicidade, utilizando con corrección as ferramentas, medios e soportes seleccionados e buscando activamente un resultado final axustado ás súas intencións expresivas.	Realizar debuxos do natural nos que se analice a presenza da xeometría na natureza, cunha escala de iconicidade diferenciada.		
CA3.6 - Interpretar graficamente a realidade observada, abstraendo a información recibida e desenvolvendo a retentiva e a memoria visual.	Realizar debuxos que interpreten a realidade observada a través da abstracción, de xeito que se desenvolva a retentiva e a memoria visual.		
CA3.7 - Lograr o efecto perspectiva de profundidade en representacións gráficas propias e creativas, atendendo correctamente ás normas básicas da perspectiva visual, ás proporcións e aos contrastes lumínicos e valorando a perspectiva como un método para recrear a tridimensionalidade.	Empregar a perspectiva cónica e a atmosférica con corrección.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A liña, o debuxo e a tridimensionalidade. - A perspectiva. Aplicación da perspectiva cónica ao debuxo artístico. - Encadramento e debuxo do natural. Relación coa fotografía. - Espazos interiores, exteriores, urbanos e naturais. - Xeometría e natureza.

UD	Título da UD	Duración
4	A figura humana	29

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Identificar a presenza do debuxo da figura humana ao longo da historia en diferentes manifestacións culturais e artísticas establecendo con criterio propio relacións entre elas e valorando os estereotipos de beleza en diferentes épocas.	Describir e relacionar os distintos cánones de beleza en diversas manifestacións artísticas ao longo da historia.	PE	20
CA5.4 - Analizar a importancia do corpo humano nas propostas artísticas contemporáneas estudando os diferentes materiais, técnicas e soportes utilizados.	Analizar a presenza da figura humana nas obras contemporáneas e como se resolve técnicamente a súa representación.		
CA2.2 - Usar o debuxo como medio de autoexpresión experimentando con diferentes materiais, técnicas e soportes, integrándoos nas producións plásticas propias e incorporando as posibilidades que ofrece o corpo humano como recurso.	Experimentar as posibilidades expresivas e técnicas do debuxo, co corpo humano como recurso.	TI	80
CA5.2 - Recrear graficamente a figura humana mediante bosquejos ou esbozos e apuntamentos do natural, partindo tanto da observación detallada coma da propia imaxinación e utilizando unha expresión persoal e espontánea.	Realizar bosquejos de figura humana do natural, nos que se analice visualmente e se reinterprete a realidade.		
CA5.3 - Usar o debuxo como medio de autoexpresión, experimentando con diferentes materiais, técnicas e soportes, integrándoos nas producións plásticas propias e incorporando as posibilidades que ofrece o corpo humano como recurso e forma de expresión.	Lograr expresar unha visión propia da realidade a través das posibilidades expresivas e efectos visuais da linguaxe do debuxo, empregando o corpo humano como recurso.		
CA5.5 - Interpretar graficamente a realidade observada, analizando a información recibida para captar trazos, xestos, proporcións e movemento e desenvolvendo a retentiva e a memoria visual.	Interpretar a realidade a través do debuxo, empregando a memoria visual, analizando xestos e movemento.		
CA5.6 - Lograr o efecto perspectiva de profundidade en representacións gráficas propias e creativas, atendendo ás proporcións e aos contrastes lumínicos e valorando o escorzo como un método para recrear a tridimensionalidade na representación da figura humana.	Ser capaz de representar a tridimensionalidade a través da perspectiva, o debuxo en escorzo, os cambios de proporción e a luz.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A retentiva e a memoria visual. - As formas e a súa transformación: a forma entendida como unha estrutura de elementos e relacións. Espazos negativos e positivos das formas. - Textura visual e táctil. - Representación do ser humano ao longo da historia. Canon e proporción. Os estereotipos de beleza en diferentes épocas.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Nocións básicas de anatomía artística. - Apuntamento do natural e do escorzo. - O retrato. Facciós e expresións. - O corpo humano como soporte e como instrumento de expresión artística.

UD	Título da UD	Duración
5	A luz, o claroscuro e a cor	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Recrear graficamente a realidade mediante o uso do claroscuro ou da cor partindo tanto da observación detallada coma da propia imaxinación e utilizando unha expresión persoal e espontánea.	Representar a realidade a través do claroscuro e a cor, aportando unha visión persoal, así como analítica.	TI	100
CA4.2 - Analizar, interpretar e representar as calidades e as relacións da cor, explorando as súas posibilidades expresivas e empregando con corrección e destreza os recursos do debuxo.	Empregar con corrección, destreza e creatividade a cor como recurso gráfico.		
CA4.3 - Describir os referentes artísticos presentes en obras contemporáneas con relación ao uso da cor, dos efectos ópticos e da xeometría, explicando a influencia que exercen e as relacións que establecen entre elas.	Recoñecer e explicar as influencias en canto ao uso da cor en obras contemporáneas.		
CA4.4 - Seleccionar e utilizar con destreza e de maneira creativa as ferramentas, medios e soportes máis adecuados á intención persoal, empregando os valores expresivos do claroscuro e da cor nas interpretacións gráficas propias da realidade e na representación do mundo interior.	Ser quen de seleccionar os materiais de debuxo adecuados e empregalos con corrección en obras gráficas, a través do uso da cor e o claroscuro.		
CA4.5 - Lograr o efecto perspectiva de profundidade en representacións gráficas persoais e creativas, atendendo aos contrastes lumínicos e cromáticos e valorando a perspectiva atmosférica como un método para recrear a tridimensionalidade.	Ser capaz de representar a tridimensionalidade a través da perspectiva aérea.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O sombreado e a mancha. Escalas e claves tonais. - Calidades e relacións da cor. O contraste de cor. Cor local, tonal e ambiental. Usos da cor no debuxo. - Dimensións da cor. Aplicacións prácticas. - Perspectiva atmosférica.

Contidos
- A cor asociada á liña. Arte óptica e xeométrica.

UD	Título da UD	Duración
6	Proxectos gráficos colaborativos	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Explicar de forma razoada a elección do debuxo como ferramenta de expresión e transmisión de significados en distintas manifestacións culturais e artísticas.	Ser capaz de explicar de xeito razoado, a presenza, expresividade e función comunicativa do debuxo en manifestacións artísticas e culturais.	TI	100
CA6.1 - Planificar producións gráficas de forma colaborativa adaptando o deseño e o proceso ao ámbito disciplinar elixido e organizando e distribuindo as tarefas de maneira adecuada.	Ser capaz de determinar as fases dun proxecto gráfico colaborativo, planificalo e distribuír as tarefas.		
CA6.2 - Realizar, con decisión e actitude positiva, proxectos gráficos compartidos, respectando as achegas dos demais, afrontando os retos que xurdan e avaliando tanto a planificación como as modificacións realizadas.	Ser capaz de levar a cabo un proxecto gráfico colaborativo, con respecto ao traballo alleo e afrontando positivamente os retos e as dificultades.		
CA6.3 - Afrontar con creatividade os posibles retos que xorden na execución de proxectos gráficos colaborativos, contribuíndo á consecución e á mellora do resultado final e avaliando tanto a planificación como as modificacións realizadas.	Amosar independencia e creatividade á hora de afrontar a execución cun proxecto creativo e avaliando a planificación realizada.		
CA6.4 - Identificar posibilidades de desenvolvemento académico e profesional relacionadas co debuxo artístico, comprendendo as oportunidades que ofrece e o valor engadido da creatividade nos estudos e no traballo e expresando a opinión propia de forma razoada e respectuosa.	Expresar opinións razoadas e respectuosas sobre as posibilidades académicas e profesionais relacionadas co debuxo artístico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A Bauhaus e o deseño. - A distribución de tarefas nos proxectos gráficos colaborativos: criterios de selección a partir das habilidades requiridas e das necesidades do proxecto. - Fases dos proxectos gráficos. - Estratexias de selección de técnicas, ferramentas, medios e soportes do debuxo adecuados a distintas disciplinas. - Estratexias de avaliación das fases e os resultados de proxectos gráficos. O erro como oportunidade de mellora e de aprendizaxe.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Os contidos da materia serán relacionados coas experiencias previas do alumno, con referencias ao seu ámbito máis próximo. Procurarase que as distintas actividades motiven ao alumnado no seu proceso da aprendizaxe.

A través de diferentes propostas de traballo promoverase a exploración persoal de experiencias gráficas con diferentes técnicas e soportes. Para cada proposta explicaranse os contidos relacionados e se reflexionará sobre a solucións aportadas por diferentes artistas mediante a observación de seleccións de obras.

As explicacións e instrucións faranse de modo verbal e ao mesmo tempo gráfico debuxando na pizarra ou proxectando imaxes na pantalla. Tamén se guiará ao alumnado de modo individual se así o precisa.

Intentarase crear un ambiente axeitado de traballo na aula que permita unha mellor comprensión dos contidos, das actividades a realizar e un maior rendemento por parte do alumnado

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Ordenador conectado a internet, proxector e altosfalantes.
A aula virtual do centro.
Aula de informática do centro.
Dispositivos móbiles para visualizar obras na clase.
Libros de arte, tanto de temas técnicos, como catálogos de artistas, movementos artísticos, etc.
Páxinas web de museos, salas de exposicións, blogs de arte, etc.
Materiais artísticos: distintos soportes, ferramentas e utensilios.

A materia impartirase nunha aula taller con espazos diferenciados, na que se poden realizar tanto traballos prácticos, como atender ás explicacións do profesorado, compartir información co resto do alumnado, traballar en equipo, etc.

O alumnado aportará os seus propios materiais para a elaboración de traballos, pero na aula contarase con materiais e ferramentas, para realizar probas, apreciar as súas características e realizar demostracións e comparacións.

É importante que o alumnado poida acceder a algún tipo de dispositivo electrónico para visualizar contido en rede, sexa a través de dispositivos do centro, dos seus dispositivos móbiles ou do acceso á aula de informática do centro no tempo que estea dispoñible.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Durante as primeiras semanas do curso realizarase a avaliación inicial do alumnado, para isto terase en conta o resultado das primeiras actividades prácticas propostas.

A través de comentarios orais e preguntas directas observarase tamén o seu nivel de coñecemento de contidos básicos relacionados coa materia, así como os seus intereses.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	25	15	25	15	10	100
Proba escrita	0	0	0	20	0	0	5
Táboa de indicadores	100	100	100	80	100	100	95

Criterios de cualificación:

CUALIFICACIÓN POR AVALIACIÓN:

O grao de consecución dos criterios de avaliación das distintas unidades da materia establecerase a través de entregas de traballos prácticos, dos que o alumnado coñecerá os indicadores de logro mediante rúbricas ou comentarios orais, cualificándose a nota do seguinte xeito:

- prácticas e propostas creativas: 90%
- caderno de traballo: 10%

É importante que se cumpran as instrucións dadas polo profesorado en canto a formato, técnicas, materiais, etc., e que as prácticas e propostas creativas sexan entregadas nas datas indicadas, xa que iso será tido en conta á hora da consecución dos indicadores de logro.

Os indicadores que se aplicarán para a cualificación dos traballos prácticos sería o seguinte:

- Analiza a figura, encaixa e organiza o espazo de forma correcta: 30%
- Aplica correctamente os elementos da expresión gráfica (claroscuro, textura, forma, cor...): 30%
- Experimenta adecuadamente cos instrumentos de debuxo logrando un xesto espontáneo e persoal: 20%
- Acaba e presenta correctamente o traballo, tendo en conta a limpeza, claridade e orde: 10%
- Adecúase ás instrucións e condicións postas polo profesor e sigue un proceso de traballo organizado, ben distribuído no tempo: 10%

CUALIFICACIÓN FINAL:

A nota final consistirá nunha media ponderada, na que o peso da 2ª e 3ª avaliacións é o maior. Isto débese a que hai contidos que se tratan só nunha avaliación e outros que se tratan de contidos progresivos, que van acadándose en maior medida segundo avanza o curso.

Peso de cada avaliación na ponderación final:

- 1ª avaliación: 30%
- 2ª avaliación: 35%
- 3ª avaliación: 35%

Criterios de recuperación:

REPETICIÓN DE PRÓBAS E TRABALLOS:

Para poder recuperar as notas das avaliacións non superadas, repetiranse os traballos prácticos indicados ou serán substituídos por outros propostos pola profesora. Para o cálculo da media, a nota dos traballos repetidos substituirán ás anteriores.

PROBA FINAL:

Se o resultado da avaliación final (media ponderada das tres avaliacións) é inferior a 5, o alumnado poderá presentarse a unha proba práctica final na que se avaliará o seu grao de consecución dos contidos mínimos esixibles. Neste caso, a cualificación final do curso será a nota desta proba, que se cualificará segundo os seguintes indicadores

de logro:

Indicadores de logro aplicables na proba práctica:

- Analiza a figura, encaixa e organiza o espazo de forma correcta. 30%
- Aplica correctamente os elementos formais (claroscuro, cor, textura, forma...). 30%
- Experimenta adecuadamente cos instrumentos de debuxo. 20%
- Acaba e presenta correctamente o traballo, tendo en conta a limpeza, claridade e orde. 10%
 - Adecúase ás instrucións e condicións postas polo profesor e sigue un proceso de traballo organizado, ben distribuído no tempo. 10%

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA:

Unha vez rematada a avaliación ordinaria, o alumnado que non supere a materia poderá presentarse a unha proba de avaliación extraordinaria. Durante o tempo de preparación co que conta o alumnado, farase un percorrido polos contidos que se avaliarán na proba e guiaráselle para poder levala a cabo.

A cualificación corresponderá coa acadada na proba.

6. Medidas de atención á diversidade

A profesora tomará as medidas axeitadas en relación á atención á diversidade que poida necesitar o alumnado, partindo sempre do deseño e a organización que formule o centro. Prestarase especial atención aos seguintes aspectos relacionados coa materia:

- Explicacións e instrucións transmitidas dun modo máis persoal e directo para facilitar a comprensión de contidos e actividades.

- Mellorar o manexo dos instrumentos cos que traballa o alumno ou alumna.

- Proporcionar exercicios de reforzo ou estratexias que lle axuden a superar as dificultades que presenta na materia.

No caso de que o alumnado presente algún tipo de discapacidade, adaptaranse os contidos e actividades da materia á súa situación seguindo as directrices que se indiquen polo Departamento de Orientación.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - Competencia dixital.	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Educación emocional e en valores.	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Igualdade de xénero.	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Creatividade.	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Espírito emprendedor e iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.	X	X	X	X	X	X

Observacións:

Fomentaremos as medidas para que o alumnado participe en actividades que lle permitan afianzar os elementos transversais citados. Polo feito de tratarse unha materia cunha carga social importante, no que a relación dos proxectos artísticos co contexto forma parte da súa propia natureza, a integración dos contidos transversais resultará natural na meirande parte das unidades didácticas.

Na selección dos materiais artísticos e culturais que se usarán como referencias e exemplificacións ao longo do curso, farase fincapé na perspectiva de xénero, para facer visibles os traballos e obras artísticas de mulleres e de culturas cunha presenza minoritaria no mundo da arte (mercado, institucións, mundo académico, etc.).

Como aspecto clave da súa formación, será importante que o alumnado conviva coas críticas construtivas, tanto do profesorado, como dos receptores das súas producións artísticas, ou dos seus colaboradores nos equipos de traballo, de xeito que non prexudique ao seu benestar emocional e contribúa a formar un xuízo crítico propio e unha personalidade resiliente.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
- Visitas a espazos expositivos da contorna.	Visitas guiadas a exposicións en museos, salas de exposicións, etc., preferiblemente con actividades que completen a visita.		X	X
- Charlas informativas relacionadas cos distintos intereses do alumnado.	Pode tratarse de profesionais en activo, antigo alumnado do centro que empeza a súa carreira laboral, estudantes...		X	X
- Participación en distintos premios e concursos vinculados á nosa área.	Pode tratarse de certames tanto de dentro como de fóra do centro.			X
- Participación en proxectos interdisciplinarios, en colaboración con distintos departamentos.	As actividades do noso departamento responderán tanto a propostas propias, como ás do Departamento de Actividades Extraescolares, que as coordina, como ao Equipo de Biblioteca e o de Dinamización da Lingua Galega. Podemos participar en proxectos creativos como a revista escolar, realización de murais, ilustracións de textos, exposicións de traballos...		X	

Observacións:

As actividades planificaranse a principio de curso na medida do posible, tendo en conta que na nosa área estamos suxeitos á programación de institucións e empresas, que non ten por que coincidir coa do curso académico.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
INDICADOR DE LOGRO A
INDICADOR DE LOGRO D

Metodoloxía empregada
INDICADOR DE LOGRO B
INDICADOR DE LOGRO C
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
INDICADOR DE LOGRO E
Medidas de atención á diversidade
INDICADOR DE LOGRO F
Clima de traballo na aula
INDICADOR DE LOGRO G
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
INDICADOR DE LOGRO H

Descrición:

INDICADOR DE LOGRO A

Especifica en cada unha das tres avaliacións se foron impartidas as distintas unidades da materia segundo o establecido na programación.

INDICADOR DE LOGRO B

Cuantifica en porcentaxe o número de alumnado que acada os mínimos de consecución nas actividades prácticas desenvolvidas en cada avaliación.

INDICADOR DE LOGRO C

Cuantifica en porcentaxe para cada unha das tres avaliacións do curso o número de alumnado que acada un resultado positivo.

INDICADOR DE LOGRO D

Cuantifica en porcentaxe o número de alumnado que supera a materia na avaliación final do curso.

INDICADOR DE LOGRO E

Especifica se ao longo de cada avaliación os recursos e medios cos que se conta na aula foron os suficientes para o desenvolvemento das distintas actividades docentes.

INDICADOR DE LOGRO F

Especifica se ao longo de cada avaliación se levou a cabo a atención á diversidade ao alumnado que require unha necesidade específica.

INDICADOR DE LOGRO G

Especifica se ao longo de cada avaliación o clima de traballo na aula foi o adecuado para impartir clase con normalidade de maneira que non afectase negativamente ao resultados individuais do alumnado.

INDICADOR DE LOGRO H

Especifica se ao longo de cada avaliación a colaboración co resto do equipo docente e coas familias foi suficiente para o normal desenvolvemento da actividade docente.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A avaliación do proceso de ensino e da práctica docente relacionada coa materia realizarase nas primeiras reunións de departamento que coincidan despois do remate das distintas avaliacións do curso.

En función dos resultados acadados nos indicadores de logro ao longo do curso establécense as seguintes medidas que teñen como finalidade a mellora do proceso de ensinanza da materia.

Medidas correspondentes ao indicadores de logro A

Se o indicador é negativo, a profesora da materia realizará os cambios oportunos no desenvolvemento das clases da seguinte avaliación, ou das últimas semanas do curso, para incorporar os contidos ou temas transversais que non foron impartidos segundo o establecido na programación.

Medidas correspondentes aos indicadores de logro B e C

Se o indicador é inferior ao 50%, realizarase por parte do departamento unha revisión da programación para proceder a súa modificación ou mellora. Estableceranse novas pautas metodolóxicas dirixidas a mellora dos resultados.

Se o indicador está comprendido entre o 50 e o 80%, a profesora da materia realizara os cambios que considere necesarios no funcionamento e desenvolvemento das clases coa finalidade de mellorar os resultados.

Se o indicador é superior ao 80%, non se considera necesario aplicar medidas de carácter xeral, chegando con facer un seguimento máis individualizado ao alumnado que o necesite.

Medidas correspondentes a indicador de logro D

O porcentaxe correspondente a este indicador terase en conta na elaboración da programación do seguinte curso a efectos de mellorar a práctica docente e os resultados académicos do alumnado.

Se o indicador é inferior ao 50%, ao comezo do seguinte curso o profesorado do departamento identificará as posibles causas dos malos resultados e establecerá unhas pautas para a elaboración da programación que permita atender mellor as necesidades educativas do alumnado.

Medidas correspondentes ao indicadores de logro E

Se o indicador é negativo, o profesorado do departamento acordará que carencias se poden suplir cos medios do propio departamento. Comunicarase á dirección do centro cales son os demais recursos e materiais que se necesitan para o normal desenvolvemento da labor docente. Medidas correspondentes ao indicadores de logro F, G e H

Se algún dos indicadores é negativo, a profesora da materia promoverá novas dinámicas para mellorar a atención á diversidade na aula, o clima de traballo ou a relación co resto do equipo docente e familias.

9. Outros apartados